Державний вищий навчальний заклад
"Українська академія банківської справи
Національного банку України"

ЗВІТ

(проміжний)
про виконання науково-дослідної роботи за темою
"Конкурентоспроможність національної економіки в умовах євроінтеграції"
(НОМЕР ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ 0111U009459)

Суми – 2013

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. ректора
д.е.н., професор Козьменко С.М.
_____
«28» грудня 2014 р

ЗВІТ

(проміжний)

про виконання науково-дослідної роботи за темою

«Конкурентоспроможність національної економіки в умовах євроінтеграції»

(НОМЕР ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ 0111U009459)

Науковий керівник
науково-дослідної роботи
професор, доктор
економічних наук

_____ Кривенко Л.В.
«28» грудня 2014 року

СУМИ – 2013

РЕФЕРАТ

Конкурентоспроможність національної економіки в умовах євроінтеграції [Текст] : звіт про НДР / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; керівн. Л.В. Кривенко; викон Т.І. Гончарук, О.М. Дутченко [та ін.]. – Суми, 2014. – 261 с.

Звіт про науково-дослідну роботу містить: 5 розділів, 261 сторінка, 16 таблиць, 17 рисунків, 160 джерел.

Актуальність науково-дослідної роботи: проблема формування висококонкурентної національної економіки є на сьогодні ключовою, оскільки практика свідчить про те, що більшість вітчизняних суб'єктів господарювання виявились неконкурентоспроможними на світових ринках, що зафіксували дані рейтингів авторитетних міжнародних організацій, згідно з якими Україна посідає одне із останніх місць серед країн.

Мета роботи – дослідження механізму формування, забезпечення та реалізації конкурентоспроможності української економіки в умовах її євроінтеграційного розвитку та поглиблення світових глобалізаційних процесів.

У роботі розглядаються методологічні засади та фактори підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Досліджується роль людського капіталу як головного імперативу підвищення конкурентоспроможності країни. Розглядаються концептуальні основи конкурентоспроможності підприємств. Досліджуються умови формування інноваційної моделі розвитку конкурентоспроможної економіки.

Ключові слова: конкурентоспроможність, національна економіка, євроінтеграція, людський капітал, інноваційний потенціал.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 9

РОЗДІЛ 1. Методологічні засади конкурентоспроможності національної економіки..... 11

1.1. Конкурентоспроможність як поліструктурний феномен..... 11

1.2. Внутрішні чинники зростання конкурентоспроможності національної економіки..... 33

1.3. Індикатори міжнародної конкурентоспроможності в контексті інтеграції у світове господарство..... 50

РОЗДІЛ 2. Людський капітал як головний імператив підвищення конкурентоспроможності країни..... 67

2.1. Концептуальні основи розвитку людського капіталу в умовах підвищення конкурентоспроможності країни..... 67

2.2. Здоров'я як основа формування людського капіталу та умова побудови конкурентоспроможної економіки..... 91

РОЗДІЛ 3. Фактори підвищення конкурентоспроможності національної економіки..... 107

3.1. Підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах запровадження Міжнародних стандартів обліку і звітності..... 107

3.2. Ефективність використання державних фінансових ресурсів в розрізі конкурентоспроможності національної економіки..... 129

РОЗДІЛ 4. Концептуальні основи конкурентоспроможності підприємств..... 149

4.1. Теоретико-методологічні засади стратегії формування корпоративної культури підприємств..... 149

4.2. Методичні підходи щодо оцінки конкурентоспроможності підприємства..... 173

РОЗДІЛ 5. Конкурентоспроможність економіки в умовах формування інноваційної моделі розвитку..... 200

5.1. Визначення інноваційного потенціалу в розрізі

конкурентоспроможності національної економіки..... 200
5.2. Вплив портфельного підходу в управлінні інноваційними проектами на конкурентоспроможність підприємств..... 222
ВИСНОВКИ..... 244
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 247

ВСТУП

Входження національної економіки до системи світогосподарських зв'язків породжує об'єктивну необхідність підвищення її конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність національної економіки - це здатність економічної системи забезпечувати за будь-якого впливу внутрішніх та зовнішніх чинників соціально-економічну оптимальність, яка виявляється у високому суспільному ефекті. В умовах глобалізації вагомого значення набуває посилення конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Для ефективної інтеграції національної економіки у світову, необхідно досягнути високого рівня конкурентоспроможності самої країни і окремих її суб'єктів господарювання. Підвищення конкурентоспроможності економіки та перехід на інноваційний шлях розвитку є ключовим завданням державної політики. У міжнародному торговельному та економічному просторі ключовими показниками визначення конкурентоспроможності держави виступають відповідні індикатори, що формуються на основі рейтингового оцінювання.

В умовах посилення міжнародної конкуренції особливої актуальності набуває людський капітал, який виступає детермінантою забезпечення високої конкурентоспроможності держави. Актуальність означеної проблеми підсилюється тим, що XXI століття характеризується принципово новим поглядом на цивілізаційний прогрес. Нова парадигма на перший план висуває не нагромадження матеріальних благ, а розвиток людського капіталу. Тобто сучасна епоха названа століттям людини, що підтверджує зростання значення людського капіталу у контексті підвищення конкурентоспроможності національної економіки. На жаль, до теперішнього часу людський капітал України не є основоположним чинником її економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності.

Проблема визначення рівня конкурентоспроможності національної економіки та розробки заходів його підвищення особливо загострилася після того, як світова фінансова та економічна криза внесла фундаментальні зміни, як

в динаміку розвитку світової економіки, так і в економічний розвиток окремих країн, у тому числі і України. Зміни, що відбулися відповідно зробили помітний вплив на рівень конкурентоспроможності багатьох країн світу, в результаті чого у рейтингах за цим показником відбуваються помітні зрушення. Проблема підвищення конкурентоспроможності будь-якої країни найтіснішим чином пов'язана з вирішенням найважливіших питань - стійким економічним і соціальним розвитком, досягненням високого рівня життя населення.

Основні завдання науково-дослідної роботи:

- дослідити методологічні засади конкурентоспроможності економіки;
- розкрити роль інноваційного фактору як головної умови побудови конкурентоспроможної економіки;
- дослідити роль людського капіталу як ключового фактору розвитку конкурентоспроможності країни;
- узагальнити теоретичні підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства та чинників що її обумовлюють;
- проаналізувати міжнародні стандарти фінансової звітності як засіб забезпечення фінансової прозорості національних суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції;
- дослідити методичні підходи до формування чистого кінцевого ефекту від реалізації проектів, пов'язаних з використанням національних ресурсів як основи для аналізу конкурентоспроможності економіки на мезорівні;
- проаналізувати тенденції розвитку сучасних соціально-економічних систем як підґрунтя визначення факторів конкурентоспроможності економіки України.